

*А. Борисенко,
студент,
О. Зимовець,
викладач,*

Житомирський державний університет імені Івана Франка

ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДИТИНИ ДО ШКОЛИ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ДОПОМОГОЮ ТЕХНОЛОГІЇ «АСОЦІАТИВНИЙ КУЩ»

На даний час відбувається стрімкий розвиток світу, і для кожної людини також важливо стрімко розвиватися. Будь-які зміни у суспільстві впливають на підростаюче покоління. Тому заклади освіти мають завдання не лише засвоєння учнями знань, а й розвиток особистості учнів та їх мислення. Формування критичного мислення на даний час є досить актуальним. Багато літератури, науково-практичних конференцій та семінарів присвячено цій темі.

Формування критичного мислення є одним з найважливіших завдань Нової української школи [4]. З новою реформою є більше можливостей творчо та оригінально подавати матеріал дітям для успішного засвоєння навчального матеріалу та з метою підвищення індивідуальної зацікавленості дитини у навчанні. Але формування елементів критичного мислення можливо у будь-якому віці. Діти у закладі дошкільної освіти також мають свій певний досвід та можуть думати нестандартно. Вони вже самі можуть приймати рішення та робити висновки. Педагогові та батькам лишається допомагати дитині у формуванні критичного мислення ще з ранніх років. Це є також складовою частиною загальної підготовки дитини до школи.

Поняття «критичне мислення» визначається як сукупність мисленнєвих операцій: вміння порівнювати, аналізувати, синтезувати, оцінювати інформацію, мати власний вибір та приймати рішення, обговорювати це [2]. Формування критичного мислення важливо розпочати ще у дошкільному навчальному закладі, оскільки критичне мислення не можна розвинути за 1-2 заняття. Для цього потрібна тяжка, щоденна робота вчителя, дитини та батьків. Можна виділити декілька чинників, які допоможуть у цьому: час, очікування ідей, віра у можливість дітей, більше спілкування, цінування думки дітей та активна позиція кожного (педагога, дитини та батьків).

Для отримання прогресу потрібно завжди частково змінювати елементи навчально-виховного процесу. Потрібно пам'ятати, що всі діти є допитливими та дуже хочуть якнайшвидше та найдетальніше пізнати цей світ. Тому учні можуть пропонувати багато оригінальних ідей, і важливо чути ці ідеї. Вчитель – це помічник, і це є дуже важливою умовою під час використання технологій для розвитку критичного мислення. Завдяки цьому діти самі будуть шукати інформацію, працювати з нею та мати свої ідеї.

Існує багато різних технологій, які сприяють розвитку критичного мислення дітей, наприклад, «Мозковий штурм», «Асоціативний кущ», «Взаємні запитання», сенкан, дискусія, фантастичні гіпотези (що було б, якби), створення

казок [1]. Розглянемо переваги використання технології «Асоціативний куц» для формування критичного мислення дошкільників під час вивчення іноземної мови.

«Асоціативний куц» – це інтерактивна технологія. Вона полягає у тому, що педагог називає слово (певне слово – це вже і є тема), а дитина називає все, що виникає в пам'яті стосовно цієї теми. Ця технологія дуже корисна під час вивчення іноземної мови, зокрема, при вивченні лексичного матеріалу. Для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку це оптимальний варіант, тому що інші технології потребують більш складних вмінь і навичок. Дітям дошкільного та молодшого шкільного віку ще надзвичайно складно створювати розповіді, відповідати швидко на запитання, створювати вірші чи казки нерідною мовою, а створення асоціативного куца є цікавим і результативним.

У процесі застосування цієї технології вчитель може використовувати наочність, наприклад, картки або мнемотаблиці. Візуальні образи закарбовуються у пам'яті, і під час створення асоціацій діти швидше та легше пригадують слова. Викладач в центрі дошки прикріплює картинку (тему). Діти називаються свої асоціації. Важливо враховувати, що будь-яка асоціація дитини є правильною. Тому тут ні в якому разі не повинно бути обмежень, наприклад, точних 5 слів, які міг би зазначити собі вчитель і рахувати їх правильною відповіддю. Вчитель враховує всі відповіді дітей та наприкінці заняття обов'язково закріплює і повторює слова, які назвали діти, іноземною мовою.

Звичайно, для дітей дошкільного віку може бути складно відразу вимовити слова правильно чи не переплутати значення схожих за звучанням слів. У такому випадку після проговорених найстійкіших асоціацій можна за допомогою карток активізувати другорядні асоціації із зазначеної теми. Наприклад, при обговоренні теми «Тварини» вчитель може прикріпити картинку миші. Асоціації можуть бути такі: сірий колір, кіт, мультфільм, сир, тобто все, що спаде на думку дитині. Діти можуть пропонувати багато оригінальних варіантів, і вихователь має заохочувати дітей і підтримувати їх ідеї.

Отже, критичне мислення є складним і багаторівневим явищем, тому його формування має відбуватися не з першого класу, а ще з дитячого садочка під час підготовки дитини до школи. Це має проявлятися у тому, щоб надавати дитині слово, а самому говорити менше. Педагог – це помічник, це той, хто стимулює дітей та може вислухати їх судження [3].

Існує багато цікавих технологій, які здатні допомогти дитині сформувати елементи критичного мислення під час вивчення іноземної мови, але одна із найпоширеніших – це «Асоціативний куц». Це дуже легка у застосуванні технологія, яка швидко зацікавлює дітей і створює в них відчуття успіху. Кожна дитина є унікальною, і її асоціації з певним словом-темою можуть бути найрізноманітнішими. Важливо враховувати всі відповіді дітей. Вони всі є правильними, тому що на речі можна дивитися з різних кутів, а від здатності бачити оточуючий світ у всій своїй багатогранності залежить як мислення, так і загальний розвиток особистості, до чого і прагнуть педагоги та батьки.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Булаківська А. Формування критичного мислення в початковій школі. Інноваційний лицей I-School.[Електронний ресурс] URL: <https://i-school.kiev.ua/formuvannya-kritichnogo-mislennya-v-pochatkovij-shkoli/>.
2. Дмитрієва Т. В. Технології розвитку критичного мислення. Асоціативний куш. [Електронний ресурс] / Тетяна Володимирівна Дмитрієва // vseosvita. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://vseosvita.ua/library/tehnologii-rozvitku-kritichnogo-mislenna-asociativnij-kus-506322.html>.
3. Паламар О. Розвиток критичного мислення у початкових класах. На урок. URL: <https://naurok.com.ua/dosvid-roboti-z-temi-rozvitok-kritichnogo-mislennya-u-pochatkovih-klasah-173904.html>
4. Концепція «Нова українська школа». Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>